

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК СТУДЕНТАМИ ПРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ**В.А. Оринчак**

ДВНЗ “Івано-Франківський національний медичний університет”, м. Івано-Франківськ, Україна

Ключові слова:*практичні навички, навчально-тренувальний центр, педагогічний процес.**Буковинський медичний вісник. Т.22, № 4 (88). С. 168-170.***DOI:**

10.24061/2413-0737.

XXII.4.88.2018.103

E-mail: orvict@ukr.net**Ключевые слова:***практические навыки, учебно-тренировочный центр, педагогический процесс.**Буковинский медицинский вестник. Т.22, № 4 (88). С. 168-170.***Keywords:** *practical skills, training center, pedagogical process.**Bukovinian Medical Herald. V.22, № 4 (88). P. 168-170.***Резюме.** У статті представлено результати опанування практичними навичками в навчально-тренувальному центрі на практичних заняттях у студентів 5-го курсу медичного факультету (спеціальності «лікувальна справа» і «педіатрія») та факультету підготовки іноземних громадян ІФНМУ із змістового модуля «Судинна хірургія». Продемонстровано суттєві переваги проведення практичних занять у навчально-тренувальному центрі при забезпеченні педагогічного процесу.**СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ПРАКТИЧЕСКИХ НАВЫКОВ СТУДЕНТАМИ ПРИ ОБЕСПЕЧЕНИИ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ПРОЦЕССА****В.А. Оринчак****Резюме.** В статье представлены результаты освоения практическими навыками в учебно-тренировочном центре на практических занятиях у студентов 5-го курса медицинского факультета (специальности «лечебное дело» и «педиатрия») и факультета подготовки иностранных граждан ИФНМУ с содержательного модуля «Сосудистая хирургия». Продемонстрировано существенные преимущества проведения практических занятий в учебно-тренировочном центре при обеспечении педагогического процесса.**IMPROVEMENT OF STUDENTS' PRACTICAL SKILLS IN PROVIDING PEDAGOGICAL PROCESS****V.A. Orynychak****Abstract.** The article presents the results of mastering practical skills in the training center at practical classes for the 5th year students of the medical faculty (specialty "General medicine" and "Pediatrics") and the faculty for preparation of foreign citizens of the IFNMU on the content module "Vascular surgery". Significant advantages of conducting practical classes in the training center during the provision of the pedagogical process are demonstrated.

Вступ. На даний час головним завданням вищої освіти є збереження та забезпечення необхідної якості професійної підготовки фахівців і пошук механізмів підвищення її рівня. Серед безлічі проблем, з якими доводиться постійно стикатися вищим медичним навчальним закладам, найскладнішою є проблема формування у студентів практичних навичок [1, 2].

Впровадження кредитно-модульної системи передбачає наявність відповідної матеріально-технічної бази в навчальному закладі. Сучасний розвиток медичної освіти, етапи його реформування, питання, пов'язані з підвищенням якості освіти випускників медичних закладів, вимагають нових підходів до організації навчального процесу [3].

Problems of higher medical education

Вища медична школа повинна дати випускникам систему інтегрованих теоретичних знань та практичних умінь і навичок, допомогти освоїти високі світові медичні технології. Однак у традиційній системі навчання в медицині існує значний розрив між практичною підготовкою випускників і роботою медичного персоналу в лікарні. Найчастіше, приходячи на робоче місце, молодий фахівець набуває багатьох практичних навичок «по ходу справи», що негативно позначається на результатах лікування та догляду.

Як відомо, студенти університетів Європи практичні навички опановують на муляжах або на «статистах». Їх клінічна підготовка компенсується подовженням терміну навчання на післядипломному етапі, що передбачається впровадити в навчальний процес у медичних ВНЗ України. На відміну від клінік західної Європи, пацієнти наших лікарень дозволяють викладачам клінічних кафедр проводити практичні заняття в палатах і залучати їх для демонстрації студентам — цю можливість ми повинні широко використовувати. Проте не всі практичні навички можна виконати на пацієнтах, для виконання багатьох із них необхідні манекени, муляжі, інструментарій та інше медичне обладнання.

Одним із важливих елементів навчального процесу є підвищення якості засвоєння практичних навичок при вивченні змістового модуля «Судинна хірургія», що є пріоритетним завданням нашої кафедри.

Під практичною навичкою ми розуміємо дію, сформовану шляхом багаторазового повторення і яка характеризується високим ступенем освоєння та відсутністю поелементної свідомої регуляції та контролю, тобто дію, доведену шляхом багаторазового повторення до автоматизму. Вироблення навички досягається шляхом багаторазового виконання вправ, завдяки чому спосіб дії вдосконалюється і закріплюється до автоматизму.

Показником формування навички є виконання дії без попереднього обдумування того, як вона буде здійснюватися і без поділу дії на окремі складові. Завдяки формуванню практичних навичок скорочується час на виконання дії, підвищується її точність.

Очевидно, що необхідно шукати нові підходи до вдосконалення практичної підготовки в медичному виші через інтенсивні шляхи розвитку, на відміну від пропонованих екстенсивних (збільшення навчальних годин, збільшення штатів для поліпшення показника співвідношення «вчитель-учень»).

Мета дослідження. Встановити ефективність опанування практичними навичками при проведенні практичних занять у навчально-тренувальному центрі.

Основна частина.

Дослідження проводилося у 2017–2018 н. р. на базі кафедри загальної хірургії серед студентів 5-го курсу медичного факультету (спеціальності «лікувальна справа» і «педіатрія») та факультету підготовки іноземних громадян ІФНМУ при вивченні змістового

модуля «Судинна хірургія».

Під час вивчення змістового модуля «Судинна хірургія» студенти повинні оволодіти практичними навичками, які вони опановують у навчально-тренувальному центрі ІФНМУ: тимчасова зупинка кровотечі, накладання джгутів, первинна хірургічна обробка ран, накладання та зняття швів, скобок. Спонукаючи студента до досягнення поставленої мети у значній мірі може розуміння важливості в подальшій професійній діяльності практичних навичок по судинній хірургії. При цьому важко переоцінити роль викладача, який на практичних прикладах, у тому числі зі своєї професійної діяльності, пояснює актуальність судинної хірургії для лікаря.

Головним завданням для викладачів кафедри загальної хірургії є забезпечення якісного та правильного виконання практичних навичок під час опанування студентами навчальної програми. Згідно з робочою програмою викладачі кафедри спочатку пояснюють та демонструють правильне виконання практичних навичок, паралельно відповідаючи на уточнюючі запитання та звертаючи увагу студентів на особливості виконання тих чи інших моментів. До кожної практичної навички розроблений алгоритм дій, виконуючи їх студент поетапно засвоює правильне виконання тієї чи іншої навички. Алгоритм дій доступний для студентів у методичних рекомендаціях та продубльований для ознайомлення на сайті кафедри університету. Також працівниками кафедри демонструються студентам відеоролики з алгоритмом виконання кожної практичної навички. Завданням кафедри є не тільки навчання умінь і навичкам, але й контроль їх освоєння, що є одним з основних елементів оцінки якості освіти. Оцінюють виконання практичної навички викладачі кафедри шляхом спостереження за виконанням студентом правильного алгоритму дій та ставлячи уточнюючі запитання.

При виконанні завдання студент користується обладнанням, необхідним для виконання практичних навичок і маніпуляцій. Студент повинен теоретично обґрунтувати виконання практичних навичок з аргументацією кожного етапу, у теоретичному обґрунтуванні використовувати додаткову літературу, володіти всіма елементами практичних дій у правильній послідовності без помилок.

Під час проведення дослідження виявлено, що навіть використовуючи правильний алгоритм дій, студенти не завжди з першого разу вдало виконували практичну навичку. Теоретична підготовка студентів також не надто впливає на правильність виконання практичних навичок. Проте під час проведення заняття, вже після кількох повторень студенти поступово доводили свої дії до автоматизму, вдало виконуючи поставлене завдання. Саме тому вкрай важливим є правильне, багаторазове повторення студентами практичних навичок. Чим впевненіше студент виконуватиме правильний алгоритм дій, тим легше йому

Проблеми вищої медичної освіти

буде застосувати свої вміння у подальшій практичній діяльності.

Використовувані методики сприяють не тільки засвоєнню алгоритму успішної професійної діяльності, але й вчать здобувати необхідну для її здійснення інформацію. Саме в умовах навчально-тренувального центру навчання можна направити не тільки на освоєння окремих навичок, а й на міждисциплінарне навчання роботи в команді, вироблення безпечних форм професійної поведінки. Відповідно до сучасних стандартів заняття у навчально-тренувальному центрі повинно передувати роботі в клініці. Студенти освоюють навички, спостерігаючи за діями викладача. І дуже важливо, щоб це була правильна методика, оскільки перше враження найсильніше.

Навчання студентів з використанням імітаційного обладнання (манекени, тренажери) дає такі переваги: реалістичне навчання без ризику для пацієнта; тривалість навчального процесу і кількість повторів не обмежені; немає залежності від роботи клініки; відпрацювання рідкісних видів втручань; без первинного стресу для студентів; об'єктивна оцінка дій студентів. Наш досвід показує, що використання імітаційних технологій у навчальному процесі підвищує мотивацію студентів, приваблюючи технічним забезпеченням та емоційною складовою, полегшуючи перехід до реальних практичних навичок, знижуючи ризик для пацієнта.

Система контролю якості практичної підготовки із змістового модуля «Судинна хірургія» включає поточний контроль на практичному занятті та підсумковий контроль після закінчення навчальної дисципліни. Таким чином, засвоєння практичних навичок є початковою ланкою з підготовки студентів до практичної діяльності, формуючи основи професійної майстерності лікаря. У наступні роки навчання практичні вміння та навички закріплюються та вдосконалюються,

і в процесі навчальної діяльності створюються умови для формування нових практичних вмінь та навичок, більш глибокого оволодіння професією.

Висновки

1. Проведення заняття в навчально-тренувальному центрі робить його більш цікавим та доступним, активізує навчально-пізнавальну діяльність.

2. Вдосконалення практичних навичок є важливим позитивним кроком при підготовці студентів до практичної діяльності.

3. Впроваджені на кафедрі загальної хірургії додаткові методи роботи дозволили підвищити рівень засвоєння практичних навичок студентами.

Список літератури

1. Вершинська ОБ. Проблеми формування навчальної мотивації студентів ВНЗ. Мед. освіта. 2011;3:9–12.
2. Думанський ЮВ, Талалаєнко ОМ, Первак МБ. Освоєння студентами практичних навичок при кредитно-модульній організації навчального процесу: проблеми та пошук шляхів їх вирішення. Мед. освіта. 2011;3:79–81.
3. Новаченко ТВ. Використання активних та інтерактивних форм і методів навчання у вищій школі. Збірник наукових праць. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова. 2011; 227–34.

References

1. Verzhynska OB. Problemy formuvannia navchalnoi motyvatsii studentiv VNZ [Problems of the formation of educational motivation in students of higher educational institutions]. Medychna osvita. 2011;3:9–12. (in Ukrainian).
2. Dumanskyi YuV, Talalaienko OM, Pervak MB. Osvoieniia studentamy praktychnykh navychok pry kredytno-modulnii orhanizatsii navchalnoho protsesu: problemy ta poshuk shliakhiv yikh vyrishennia [Mastering of practical skills by students in the credit-module organization of the educational process: problems and finding ways to solve them]. Medychna osvita. 2011;3:79–81. (in Ukrainian).
3. Novachenko TV. Vykorystannia aktyvnykh ta interaktyvnykh form i metodiv navchannia u vyshchii shkoli [Use of active and interactive forms and methods of teaching at a high school]. Zbirnyk naukovykh prats. Kyiv: NPU imeni M. P. Drahomanova. 2011; 227–34. (in Ukrainian).

Відомості про автора:

Оринчак В. А. — к. мед. н., асистент кафедри загальної хірургії ДВНЗ “Івано-Франківський національний медичний університет”, м. Івано-Франківськ, Україна.

Сведения об авторе:

Оринчак В. А. — к. мед. н., ассистент кафедры общей хирургии ГВУЗ “Ивано-Франковский национальный медицинский университет”, г. Ивано-Франковск, Украина.

Information about the author:

Orynychak V.A. — PhD, assistant of the Department of General Surgery, Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk, Ukraine.

Надійшла до редакції 24.07.2018
Рецензент — проф. Польовий В.П.
© В.А. Оринчак, 2018